

ferm!

land- en tuinbouw met toekomst

jaargang 11 - editie 2023

Voorwoord

Tijdens discussies over duurzame landbouw ontstaan er vaak twee kampen: Zij die geloven in 'op natuur gebaseerde oplossingen' versus de aanhangers van technologische oplossingen. Wij zijn ervan overtuigd dat alleen een combinatie van beide visies ons vooruit helpt. In deze editie van ferm belichten we dan ook beide perspectieven: artikelen over precisielandbouw en nieuwe hydrocultuursystemen belichten het technische aspect, terwijl we met het project 'Airkoe' ook aandacht hebben voor 'Nature based solutions'. Soms is een oplossing ook een mooi huwelijk tussen technologie en natuur. Zo paste Inagro zijn machinekeuze (technologie) aan om de bodem duurzamer te beheren, zodat die laatste op zijn beurt betere eco-systeemdiensten (natuur) kan leveren aan de landbouwer. Veel leesplezier!

Gedeputeerden Bart Naeyaert
(bevoegd voor Landbouw)
en **Jurgen Vanlerberghe**
(bevoegd voor Natuur en Milieu)

Ferm! komt tot stand in een samenwerking tussen het provinciebestuur en:

Ook bij precisie-landbouw heb je gezond boerenverstand nodig

Precisielandbouw is niet meer weg te denken uit de bedrijfsvoering van landbouwer Geert Deconinck uit Ooike. Het is een financiële investering, maar op termijn wint hij er tijd en geld mee. Volgens Geert heb je ook bij precisielandbouw gezond boerenverstand nodig. "Je laat de machines data verzamelen en behandelingen uitvoeren, maar bepaalt zelf welke actie nodig is en wanneer je die toepast."

Geert teelt voornamelijk suikerbieten, granen en aardappelen. Doorheen de volledige teelt past hij precisielandbouwtechnieken toe. "Elk jaar sta ik ervan versteld hoeveel factoren de groei en de eindopbrengst bepalen.

(Vervolg op de volgende pagina)

Bodem / erosie	3
Innovatie	4
Gewasbescherming	7
Water	10
Landschap / Natuur	11
Verbreiding	15

De technieken helpen me om waar en wanneer nodig bij te sturen”, vertelt hij. Rijden met RTK-GPS (een zéér nauwkeurig GPS systeem) en bemesten op basis van satellietbeelden zijn voor Geert heel normaal.

Eigenlijk is hij van kleins af aan al bezig met precisiebemesting. Als jonge boerenzoon strooide hij mestkorrels met de hand. Het lange gras in de weide kreeg geen korrels: koeien lusten dat niet omdat het te veel nitrieten bevat. Het gras was dus al overbemest. Geert strooide toen eigenlijk al plaatsspecifiek. Vandaag, met precisielandbouw, is zijn denkwijze onveranderd, alleen zijn de hulpmiddelen moderner. Nu kan Geert op grote schaal plaatsspecifiek bemesten dankzij satellietbeelden en machines.

Meer meststof voor zones met de beste bodemkwaliteit

Geert kiest vaak voor homogene basisbemesting en bijsturing met variabele bemesting. Vorig jaar bemestte hij een aardappelperceel op basis van satellietbeelden. Op de beelden zag hij welke delen van het veld het goed of minder goed deden. De zwakste planten kregen het minst meststof, de gezondste het meest. De redenering daarbij is dat gezonde gewassen de meststof beter opnemen. Dat ligt aan de bodem: het opbrengstpotentieel is gelinkt aan de bodemkwaliteit. Planten die op grond met bodemstructuurschade groeien, zullen nooit optimaal

water en voedingsstoffen opnemen.

Om meststofverliezen te beperken besliste Geert kunstmestkorrels variabel te strooien, met een verschil van 35 eenheden stikstof tussen de laagste en de hoogste hoeveelheid. Geert is erg tevreden met het resultaat. Zijn perceel ligt er goed bij, de planten staan uniformer en de opbrengst is groter dan met homogene bemesting.

Geert vergelijkt de satellietbeelden van zijn percelen jaar na jaar om telkens bij te leren en bij te sturen. Zo ervaart Geert duidelijk het belang van een goede bodemconditie na de droogte vorig jaar. De impact van de structuurverschillen in de bodem was bij hem veel groter in de droge periodes. Op bepaalde percelen heeft hij bijvoorbeeld ‘slapende bieten’, waar hij bewust koos voor plaatsspecifieke bemesting. Bepaalde zones nemen weinig of geen nutriënten op, dus heeft het geen zin om die te bemesten.

Grote machines hebben een grote impact

Geert is in 2007 gestart met RTK-GPS. Intussen heeft hij al vier systemen. Hij vindt het handig dat hij iedereen met een vooraf ingestelde gps naar het veld kan sturen: zijn vrouw, zonen, medewerkers ... Hij kan er blindelings op vertrouwen, want de tractor voert exact uit wat je vooraf programmeert. De grondstoffen zijn vooraf berekend en afgemeten, dus Geert bespaart zaaigoed,

meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Er zijn bijna geen verliezen.

Ook de bodemconditie heeft baat bij gps-rijden. Op de kopakker kan Geert een of meerdere gangen overslaan. Zo moet hij minder kort draaien, waardoor hij bodemstructuurschade beperkt.

Grote, zware tractoren met harde banden zijn belastend voor de bodem. Harde banden hebben sneller wielslip, waardoor de band meer omwentelingen maakt dan nodig. De banden slijten sneller en de tractor verbruikt meer energie. Om de bodemconditie optimaal te houden beperkt Geert het gebruik van zware machines en rijdt hij met lagedrukbanden. Zelf ervaarde Geert duidelijk de impact van te zware machines in combinatie met te natte omstandigheden bij de rooi van bieten. Het jaar nadien had hij op hetzelfde perceel een lagere tarweopbrengst door bodemstructuurschade, stress en ziektedruk bij de planten. En zo leert Geert elk jaar bij ...

Blijven dromen en vernieuwen

Als Geert mag dromen over de toekomst, dan somt hij spontaan een lijst technieken op. Om nog efficiënter te bemesten denkt hij aan een sensor die de nutriënteninhoud van zijn perceel plaatsspecifiek bepaalt. Ter ondersteuning van zijn gewasbescherming hoopt Geert dat er snel slimme voorspellings- of monitoringstechnieken op de markt komen. Ziekten tijdig opmerken is volgens hem nog een knelpunt. Bij onkruidbestrijding zou een mechanische schoffelrobot een grote hulp zijn. Al heeft hij wel zijn bedenkingen bij de beperkte werkbreedte van het platform en het logistieke aspect: hoe breng je de robot naar de verschillende percelen?

Sowieso blijft Geert geïnteresseerd in nieuwe technieken. “Niet stilstaan, maar vooruit kijken en blijven bijleren” is zijn motto. Geert houdt ervan om technologie op z'n eigen bedrijf te testen en die kennis met collega-landbouwers te delen. Wees welkom!

Meer info

eva.ampe@inagro.be
051 14 03 18

Mechanisering in de landbouw zet zich door, ook bij Inagro

Machines maken het werk op het landbouwbedrijf niet alleen fysiek minder belastend, ze helpen ook om beter zorg te dragen voor de bodem. Dat is nodig om gronden klimaat-robust te blijven bewerken. De afgelopen jaren heeft Inagro zijn machinepark grondig vernieuwd. Daarmee evenaart de proefveldwerking de praktijk en zet het proefcentrum sterker in op bodemzorg.

In de biologische sector gaat van oudsher veel aandacht naar de bodemkwaliteit. Zo wordt er niet onder om het even welke omstandigheden op het veld gewerkt en is de machinekeuze belangrijk om het bodemleven maximaal te sparen. Voortaan hanteert Inagro die principes op alle proefvelden, ook de gangbare percelen. “Door de klimaatveranderingen, dalende bemestingsnormen en tijdsdruk om alle bewerkingen onder goede condities uit te voeren, groeien gangbare en biologische landbouw naar elkaar toe. Daarom trekken we de kaart van bodemvriendelijke bewerkingen, met geschikte machines”, verduidelijkt Brecht Catteeuw, adviseur bodemzorg bij Inagro.

Bodemstructuur zo intact mogelijk houden

Maar wat zijn nu bodemvriendelijke bewerkingen? “De bodemstructuur moet zo intact mogelijk blijven”, legt Brecht uit.

klepelmaaier. “Zo laten we een mulchlaag van organisch materiaal op de bodem achter, zonder bodembewerking. Dat beschermt de bodem tegen uitdroging en erosie”, verduidelijkt Brecht.

Waar het toch noodzakelijk is om met een proper zaaibed aan de slag te gaan, ploegt Inagro met de ecoploeg tot een diepte van 15 tot 20 cm. Door die kleinere ploegdiepte blijft er meer van de grond onaangeroerd. Enkel waar nodig wordt bijkomend een diepere grondbewerking uitgevoerd met de Dent Michel, gevolgd door de zaaibedbereiding.

En wat met de tractor?

Naast de juiste werktuigen is ook de gepaste tractor nodig. Inagro-medewerkers letten sterk op de bandenspanning om bodemverdichting te vermijden. “We streven ernaar met minder dan 1 kg/cm² te rijden, idealiter slechts met 0,7 bar. Daarvoor zijn enkele tractoren al uitgerust met een bandendrukwisselsysteem”, licht Brecht toe. De breedspoortractor gaat nog verder: die berijdt de grond waarop gewassen groeien helemaal niet meer.

Als sluitstuk is er ook aandacht voor de gewichtsverdeling van de tractor. Dat speelde bijvoorbeeld mee in de recente aankoop van een nieuwe tractor. “Om bodemverdichting maximaal te vermijden moet het totaalgewicht zo beperkt mogelijk zijn.” Onder alle omstandigheden beoogt Inagro een ideale gewichtsverdeling van 40% op de vooras en 60% op de achteras. “Hoe minder frontgewichten we erbij moeten hangen, hoe beter”, besluit Brecht.

Meer info

brecht.catteeuw@inagro.be
051 27 33 60

Met OptiFarm-perceel stoomt Inagro landbouw klaar voor toekomst

De landbouwsector staat voor grote uitdagingen. Om te voldoen aan de wetgeving (die een preciezere toepassing van bemesting en gewasbescherming vereist), op te boksen tegen de klimaatveranderingen en toch rendabel te produceren, dringt een globaal teeltmanagement zich op. Daarvoor legde Inagro in 2022 een uniek demoperceel aan: het OptiFarm-perceel.

Vandaag wordt van jou als landbouwer steeds meer gevraagd. Je streeft naar een evenwicht tussen voldoen aan de verwachtingen van de maatschappij en rendabiliteit. "Dat kan met een globaal teeltmanagement of een systeemaanpak: controle over het volledige teeltsysteem om het geheel robuuster te maken", stelt Jan Vanwijnsberghe, onderzoeker duurzame landbouw bij Inagro.

OptiFarm integreert technieken in systeemaanpak

Dankzij jarenlang onderzoek en recente technologische revoluties zijn de kennis en instrumenten hiervoor beschikbaar. Alleen is het voor landbouwers niet evident om alles met elkaar te verbinden. Door zelf een perceel aan te leggen, samenhang te creëren en ontbrekende links weg te werken hoopt Inagro dat wel te bereiken. "OptiFarm staat voor geoptimaliseerd telen in een economisch, duurzaam en robuust kader. Hier brengen we onze kennis samen in een systeemaanpak die landbouwers klaarstoomt voor de komende decennia", zegt Jan.

Het demoperceel van 3,5 hectare, gevoed met gevalideerde technieken uit de klassieke proefveldwerking, zal continu in evolutie zijn. "Het is in de eerste plaats een testveld waarop we de cirkel rond proberen te maken en alle uitdagingen van de sector aanpakken", verduidelijkt Jan. Tegelijk dient het als inspiratieveld voor de Vlaamse land- en tuinbouwers.

Van slimme teeltrotatie over duurzaam bodembeheer tot IPM

De cirkel rond maken start bij slimme teeltrotatie en doeltreffende bodemzorg. Daarvoor wisselen zes akkerbouw- en groentegewassen elkaar af. De combinatie met groenbedekkers zorgt voor voldoende aanvoer van organische stof en verlaagt

de ziektedruk. In de winter blijft de bodem ook bedekt, wat de uitspoeling van nutriënten beperkt. Samen met een niet-kerende grondbewerking wordt zo de basis gelegd voor duurzaam bodembeheer, met aandacht voor het bodemleven en de koolstofopbouw.

Voor de bemesting maakt Inagro zoveel mogelijk gebruik van circulaire dierlijke meststromen en precisiebemesting op advies. "Door de totale integratie van IPM willen we ook de hoeveelheid chemische gewasbeschermingsmiddelen sterk verminderen. Dat doen we met technieken als slimme rassenkeuze, waarschuwingssystemen, rijen- en precisiebespuiting en mechanische onkruidbestrijding", gaat Jan verder.

Precisielandbouw en robotisering

OptiFarm fungeert ook als testveld voor precisielandbouw en robotisering. "Met precisietechnieken kunnen we alles monitoren en plaatsspecifiek ingrijpen. Vandaag beweegt er heel wat. Zo zullen robots het komende decennium ingang vinden in de Vlaamse land- en tuinbouw. Tegelijk zoeken veel telers nog naar ontbrekende links tussen de technieken. We kijken graag met hen mee naar kansen en knelpunten", besluit Jan.

Meer info

jan.vanwijnsberghe@inagro.be
051 27 32 95

Nieuw hydrocultuur-systeem voor vier dicht gezaaide gewassen

Telers van bladgewassen in vollegrond kampen de laatste jaren met meer productieverlies door grondgebonden ziekten en schimmels, ook in de teelt van dicht gezaaide gewassen als veldsla. Omschakelen naar hydrocultuur blijkt niet evident. Met de ontwikkeling van een hydrocultuursysteem voor dicht gezaaide gewassen werkt Hy4Dense een belangrijke hindernis weg.

In de teelt van kropsla is al een tijdje een omschakeling aan de gang van grondteelt naar hydrocultuur, voornamelijk door de verhoogde ziektedruk in de grondteelt. Bij de dicht gezaaide gewassen blijft die omschakeling uit, omdat daar weinig efficiënte systemen voor op de markt zijn. Daar willen de partners van het project Hy4Dense verandering in brengen. Zij ontwikkelen een substraatloos hydrocultuursysteem voor de teelt van verschillende dicht gezaaide gewassen, zoals veldsla, rucola, spinazie en snijbiet.

Cocreatie staat centraal in het project. De partners in België, Nederland en het Verenigd Koninkrijk brengen telers, onderzoekers, ontwerpers, constructeurs, zaadhuizen en verwerkers regelmatig samen om na te denken over het systeem. "Zo houden we rekening met de wensen en noden van telers rond zaaidichtheid,

oogstefficiëntie en reinigbaarheid", vertelt Elise Tardy, onderzoeker glasgroenten bij Inagro.

Substraatloos systeem voor vier gewassen

Telers gaven aan dat ze een substraatloos systeem verkiezen om de kost van aankoop en afvoer van substraat te vermijden. Zo kwamen de ontwerpers en de constructeur tot een systeem met een DFT (*deep float technique*), een bassin met voedingsoplossing waarop planten geteeld worden in drijvers.

In de teelt van kropsla worden de planten met substraatplugs in de drijver geplaatst. In de Hy4Dense-installatie zit in de drijver een gaas in de plantopeningen waarop het zaad wordt gezaaid. Zo kan de volledige teelt substraatloos verlopen. "Momenteel kunnen we zo vier dicht gezaaide gewassen telen: veldsla, rucola, spinazie en

snijbiet. Elk gewas vraagt een licht aangepaste teeltwijze, maar alle teelten passen in dezelfde drijver", zegt Elise.

Voordelen van overschakelen naar hydrocultuur

Een hydrocultuurinstallatie is niet goedkoop en vergt de nodige kennis om er optimaal mee te telen. "Voor sommige telers zijn dat drempels om over te schakelen van de traditionele grondteelt. Maar hydrocultuur kent veel voordelen", stelt Elise. Zo is de teelt meer voorspelbaar en controleerbaar, wat tot een hogere productie en gewaskwaliteit leidt. Het verbetert ook de arbeidsefficiëntie en ergonomie. Het belangrijkste voordeel is wellicht dat er minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn, omdat er geen onkruid of grondgebonden ziekten en/of schimmels meer optreden. "Zo kunnen telers een residu-arm of zelfs residuvrij product afleveren dat vrij is van gronddeeltjes. Dat zijn enorme troeven in de export van het product", besluit Elise.

Bezoek het nieuwe hydrocultuursysteem

Je kan de pilootinstallatie bezichtigen in Agrotopia, de dakserre van Inagro. Daar telen we veldsla op een kleine praktijkschaal in het nieuwe hydrocultuursysteem.

Meer info

elise.tardy@inagro.be
051 27 33 93

Met Living Lab Circulair naar cocreatie in circulaire economie

De Europese Unie produceert elk jaar meer dan 2,5 miljard ton afval. Hoe de maatschappij reststromen zoveel mogelijk kan benutten, is de centrale vraag in de circulaire economie. Ook in landbouw speelt dat vraagstuk. Met het oog op intensere samenwerking in circulaire economie richtte Inagro het Living Lab Circulair op.

Produceren binnen de grenzen van de planeet

Circulair werken behoort sinds menscheugenis tot het DNA van landbouw: mest en gewassen sluiten samen nutriëntenkringlopen, oogstresten krijgen een tweede leven als voeder of compost, ... Maar er is veel meer mogelijk. Inagro identificeert vier belangrijke stromen in landbouw waarop gewerkt kan worden, met name water, nutriënten, biomassa en energie.

Door innovaties te introduceren, kunnen we kringlopen sluiten. En dat hoeft niet noodzakelijk op het landbouwbedrijf zelf te zijn. Denk aan proceswater hergebruiken als irrigatiebron, digestaat herwaarden tot RENURE en stedelijke restwarmte of CO2 hergebruiken.

Samenwerking noodzakelijk

Voor de realisatie van een circulaire economie dringt cocreatie zich op. Kringlopen sluiten is geen zaak van landbouw alleen, maar een van samenwerking tussen

landbouwers, industrie, beleidsmakers, onderzoekscentra, ... Om die samenwerking te faciliteren, breidt Inagro zijn onderzoeksactiviteiten in circulariteit uit met het 'Living Lab Circulair'. Cocreatie laat innovaties sneller en vooral succesvoller van het labo doorsijpelen naar de praktijk. "Het zit in het Inagro-DNA om tijdens ons onderzoek in nauwe interactie te gaan met de stakeholders en eindgebruikers. Inzetten op een Living Lab voelt dan ook heel logisch aan", klinkt het. Dertien organisaties stemden alvast in met een

actieve deelname aan de stuurgroep van het Living Lab Circulair.

(Piloot)infrastructuur maakt ideeën meteen concreet

Living Lab Circulair wil landbouw, voedingsindustrie, maatschappij, chemie en maakindustrie met elkaar verbinden. Dankzij het praktijkgerichte onderzoek heeft Inagro al heel wat pilootinfrastructuur uitgebouwd, zowel om te testen als om al te demonstreren.

Zo verwerkt een vergistingsinstallatie voedsel-, oogst- en mestoverschotten tot biogas of tot microbieel eiwit. In glastuinbouw loopt dan weer een project om reststromen als tomatenloof te voederen aan insecten, een veelbelovende bron van eiwitten voor de voedings- en voederindustrie. Ook eendenkroos uit restwaterzuiveringssystemen, vervult dezelfde rol.

In eerdere projecten onderzocht Inagro het potentieel om papier te produceren op basis van spruitkoolstokken, of om tomatenloof in te zetten als grondstof (in de productie van vezelmatten of zelfs biostimulanten en -pesticiden). In die productiecyclus zijn opslag en logistiek vaak de grootste uitdagingen.

Uitnodiging tot samenwerking

Het Living Lab Circulair heeft tot doel de rol van landbouw in het sluiten van kringlopen verder te onderzoeken, uit te bouwen en te demonstreren. Bedrijven, kennisinstellingen en overheden met interesse om mee te werken, zijn altijd welkom!

Meer info

reindert.devlamynck@inagro.be
051 14 03 36

Uitwisseling tussen telers als sleutel tot lager pesticidegebruik

De ambities in de Green Deal van de Europese Commissie vereisen een duurzamere landbouwpraktijk met minder gebruik van pesticiden. Het doel van het project IPMWORKS is aantonen dat geïntegreerde gewasbescherming (IPM) werkt en zo bijdragen aan een effectieve vermindering van het gebruik en de afhankelijkheid van pesticiden. Inagro werkt eraan mee met twee hubs, een voor courgettes en een voor zachtfruit onder bescherming.

Het gebruik en risico van pesticiden met de helft verminderen tegen 2030, dat is het ambitieuze doel van de Europese Green Deal, ook bekend als de *Farm to Fork strategy*. We kunnen verwachten dat het gebruik van pesticiden de komende jaren zal transformeren. Land- en tuinbouwers zullen daarin een belangrijke rol (moeten) spelen.

Samenwerking in IPMWORKS draagt bij tot betere IPM-strategieën

Europese onderzoeksinstituten hebben begrepen dat een grensoverschrijdend netwerk de sleutel tot een lager pesticidegebruik kan zijn. In 2020 startten ze het project IPMWORKS, een samenwerking tussen 31 partners uit 16 Europese landen. Naast land- en tuinbouwers zijn

er adviseurs, beleidsmakers, consumenten en andere actoren bij betrokken.

"Onze belangrijkste missie is land- en tuinbouwers ervan te overtuigen dat doorgedreven IPM werkt voor verschillende bedrijfstypes en productiesystemen. En dat het wel degelijk mogelijk is om

(Vervolg op de volgende pagina)

Flying doctors, hommels die een goedaardige schimmel verspreiden, was er veel interesse. Die goede schimmel beheerst de slechte grauwe schimmel die de vruchten aantast”, vertelt Jolien, hubcoach voor zachtfruit.

De hub courgettes bestaat nagenoeg volledig uit vollegrondtelers. Eén lid teelt in potten, en dat bracht inzichten bij. “Het vermijdt een aantal grondgebonden teeltrisico’s, maar brengt wat meer technische opvolging met zich mee”, vertelt Jonathan De Mey, hubcoach voor de courgetteteelt. “De uitwisseling van kennis en ervaring leidt tot nieuwe ideeën en inzichten waarmee de telers aan de slag kunnen.”

Meer info

jolien.claerbout@inagro.be
051 27 33 83

jonathan.demey@inagro.be
051 27 33 14

pesticidegebruik af te bouwen”, stelt Jolien Claerbout, onderzoeker bij Inagro en hubcoach in IPMWORKS. Dat doen de partners via kennisuitwisseling. Ook bouwen ze aan een netwerk van telers die in hubs geïntegreerde gewasbescherming demonstreren en promoten.

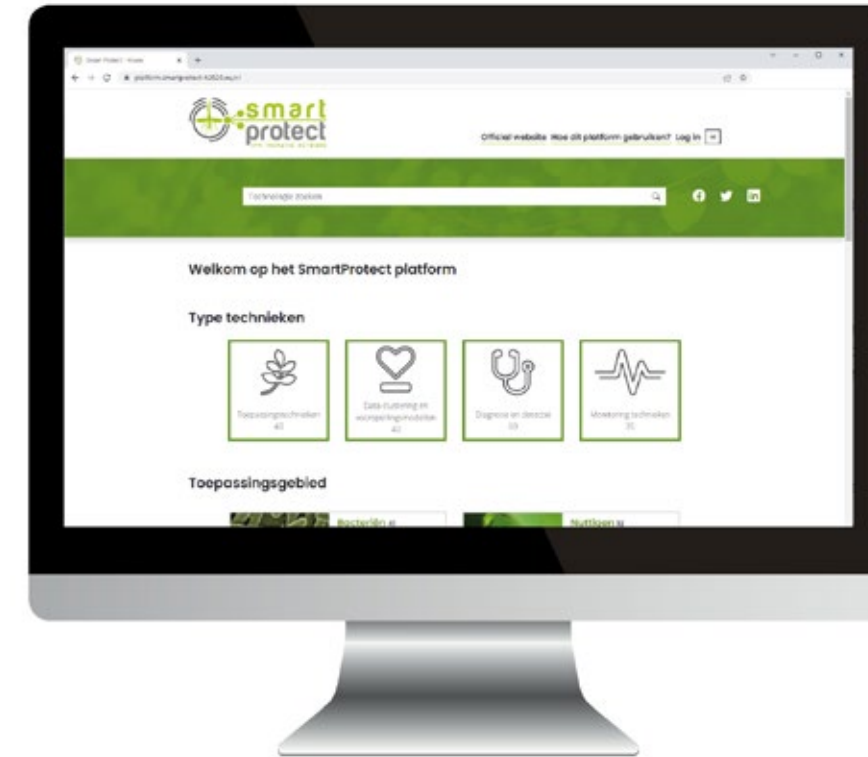
West-Vlaamse zachtfruit- en courgetteteelers actief in hubs

Land- en tuinbouwers passen de principes van IPM al toe in hun bedrijfsvoering. Enkele pioniers werken nog vooruitstrevender. De uitdaging is die groep verder uit te breiden en een algemene toepassing te promoten.

Inagro startte daarom twee hubs op, een voor courgette en een voor zachtfruit, met telers uit West-Vlaanderen. Via kennisdeling op bijeenkomsten begeleid door een hubcoach tillen ze hun IPM-strategieën naar een hoger niveau. Succesvolle strategieën worden via demo’s gedeeld met andere telers, adviseurs en actoren.

De hub zachtfruit bracht de diverse IPM-strategieën en problemen in de teelt op de deelnemende bedrijven in kaart. “De telers noemden bladluizen, de Aziatische fruitvlieg en wortelziekten als belangrijkste plagen en ziektes. Voor de zogenaamde

Onlineplatform voor slimme gewasbeschermingstechnieken in de groenteteelt

Door strengere regelgeving moeten land- en tuinbouwers steeds efficiëntere (chemische) bestrijdingstechnieken toepassen. In de zoektocht naar innovatieve gewasbescherming voor openlucht- en serregroenten analyseerden experts de haalbaarheid en voor- en nadelen van een honderdtal technieken. FERM! stelt de meest praktijkrijpe aan je voor.

Aangepaste spuittechnieken, uv-behandelingen, slimme inzet van nuttigen ... Er zijn heel wat manieren om ziekten en plagen te bestrijden. In het Europese project SmartProtect vergeleken en beoordeelden experts een honderdtal slimme IPM-technieken. Hun overzicht en evaluaties kan je gratis raadplegen op www.platform.smartprotect-h2020.eu/nl. Dat platform helpt je de meest geschikte gewasbeschermingstechnieken te vinden.

Snel inzetbare technieken

Ziet de plant er ziek uit, maar weet je niet goed wat eraan scheelt? Voor een snelle ziektediagnose raden de experts strip-tests aan. Die zijn goedkoop en eenvoudig: je hebt er geen speciale apparatuur of kennis voor nodig. *Lateral flow*-striptest detecteren vooral virussen en bacteriën, maar ook schimmels. De LOEWE@FAST Lateral Flow Kits, AgriStrip (BIOREBA) en ImmunoStrip® Tests (Agdia) scoren het best omdat je ze met beperkte kosten kan inzetten in diverse productieomgevingen.

Voor de bestrijding van ziekten en plagen onderaan het blad kan je droplets gebruiken. Dat zijn spuitdoppen die lager in het gewas hangen dankzij een verlengstuk. De techniek past perfect op een bestaande spuitboom. Zo zijn *droplets* snel inzetbaar zonder al te grote aanpassingen. Ook de Smartomizer, een slim spuittoestel dat

selectief spuit, is interessant in verticale teelten als tomaat en komkommer.

Je kan ook nuttige insecten inzetten als natuurlijke gewasbescherming. In de SmartProtect-database zijn zeven systemen voor de verdeling van nuttige insecten opgenomen. Flexibele, handgedragen systemen genieten de voorkeur, want die zijn inzetbaar in diverse serretypes. De Biospreader (Agrobio) en de Airbug (Koppert) kregen van de experts een hoge score vanwege hun eenvoudige toepassing.

Technieken die meer technologie vereisen

Uv-behandeling is wat complexer. Die vorm van ziektebestrijding is enkel effectief als je de plant heel vaak behandelt. Omdat die behandeling erg arbeidsintensief is, lijkt de inzet van robots interessant. Bovendien vermijdt je zo menselijke blootstelling aan uv-licht. In België worden uv-robots al succesvol ingezet in serres voor de bestrijding van witziekte in aardbeien. In de studie scoorden de uv-behandelingen van de Lumion UV-C-robot, CleanLight en Thorvald heel goed, alle geschikt voor installatie op een robotplatform.

Op moeilijk terrein in openlucht kan je spuitdrones inzetten om lokale behandelingen sneller uit te voeren. De DJI T16 en M8A scoorden goed. Die drones hebben een capaciteit van respectievelijk 16 en 20 liter, wat relatief hoog is. Helaas is de complexe wetgeving voor vliegende drones nog een struikelblok, wat de spuitdrones voorlopig moeilijk inzetbaar maakt.

Meer info

www.platform.smartprotect-h2020.eu/nl
jonathan.demey@inagro.be
051 27 33 14

Eerste waterput in provinciaal waterputtenreglement smaakt naar meer

De Provincie West-Vlaanderen wil landbouwers en burgers weerbaar maken tegen extreem weer. Daarom keurde het provinciebestuur in 2019 het provinciale waterputtenreglement goed. Wil je als landbouwer investeren in een waterbuffer op je percelen, dan kan je je kandidaat stellen tijdens een specifieke oproepperiode. In het najaar van 2022 kwam zo al de eerste waterput in Zarren tot stand.

Jaarlijks opent de provincie tussen 15 oktober en 15 december een intekenperiode voor een publiek-private samenwerking voor gecombineerde waterputten. Private partners kunnen een locatie voorstellen waar een waterbuffer interessant kan zijn om de watervoorraad uit te breiden en de gemeenschap te beschermen tegen wateroverlast. Rond de put worden ook natuurkundige ingrepen gedaan zodat er een ecologische meerwaarde is. Taken en kosten worden verdeeld.

Sparen en bufferen

Een gecombineerde waterput heeft twee functies: water opsparen en bufferen. De put wordt aangelegd langs een waterloop en ermee verbonden via een buisverbinding en een beperkte verlaging van het maaiveld tussen waterloop en put. In het onderste deel van de put blijft permanent water staan. Dit is het spaarvolume waarvan de private partner (jij als landbouwer bijvoorbeeld) gebruik kan maken.

Het bovenste deel is het buffervolume. Daarin wordt oppervlaktewater uit de waterloop tijdelijk opgeslagen om het later vertraagd af te voeren. Bij regenbuien en hogere waterstanden in de waterloop kan het buffervolume een deel van het water opslaan. Met een knijpstuw in de waterloop stroomt het water sneller naar de put. Dit beperkt de overstromingsdreiging stroomafwaarts. In de zomer kan het spaarvolume zo ook op een natuurlijke wijze vergroten.

Samenwerking met de provincie

De afgelopen jaren kon je je al kandidaat stellen om zo'n put aan te leggen. De kandidaten uit de eerste oproepperiodes doorliepen al de selectieprocedure. Projecten die aan de voorwaarden in het reglement voldoen, worden verder uitgewerkt. Zo zorgt de provincie voor de opmaak

van de ontwerpen en de vergunningsaanvraag. De effectieve kostenverdeling varieert van project tot project, maar over het algemeen neemt de provincie alle taken en kosten voor het bufferen van het water op zich en staat de private partner in voor de financiering van de graafwerken en het grondverzet van het spaarvolume van de waterput.

Eerste waterput aangelegd

Langs een zijtak van de Zarrenbeek werd de eerste gecombineerde waterput binnen het huidige reglement aangelegd, met een oppervlakte van ca. 2600 m². De put heeft een buffervolume van 1200 m³ (bovenste 70 cm) en een spaarvolume van 3800 m³. De waterput werd aangelegd onder voldoende flauwe taluds om een afkalvende oever te vermijden en een ecologisch interessante koppeling te maken. Tussen de waterloop en de waterput is 8 meter afstand. In de waterloop zit ook een knijpstuw en de oever is lokaal versterkt met betonelementen. Terwijl deze put volloopt, staan twee andere projecten al in de startblokken ...

Meer info

www.west-vlaanderen.be/natuur-milieu-en-water/waterbeheer/provinciaal-reglement-waterputten

www.inagro.be/provinciaal-waterputtenreglement

'Goed geknot' brengt knotters tot bij knotbomen (of omgekeerd)

Regionale landschappen en stadlandschappen, allebei streekorganisaties die werken rond landschapszorg, hebben al jarenlang aandacht voor knotbomen. Knotbomen houdt je in stand door ze te knotten! Doe je dat niet, dan worden de bomen op termijn te groot en scheuren ze uit. Zo'n grote boom in verval zou op zich een mooie bron van leven kunnen zijn, maar in de realiteit wordt hij meestal opgeruimd. En dan ben je hem kwijt ...

Het gros van onze Vlaamse knotbomen staat op het terrein van landbouwers. Voor velen onder hen is het knotten van bomen niet de dringendste taak. Daarom zochten de regionale en stadlandschappen een win-winsituatie voor knotters én landbouwers.

Knotters zoeken hout, landbouwers hebben dikwijls geen tijd... Bovendien kunnen landbouwers een financiële tegemoetkoming krijgen voor het knotten van knotbomen. Wanneer in 2023 de nieuwe set beheerovereenkomsten in voege treedt, zou dit volgens de huidige info nog steeds een premie opleveren van 8,51 euro per boom per jaar, ofwel 42,55 euro per boom over de volledige looptijd van een vijfjarige beheerovereenkomst. Win-win dus: de knotter heeft zijn hout, de knotboom is geknot en de landbouwer verdient iets aan zijn bomen.

In het recente verleden draaide die werking via zogenaamde knotploegen. Knotters kregen een opleiding en verzekering voor hun activiteit, landbouwers konden hun

bomen aan hen aanbieden. Een medewerker van een regionaal of stadlandschap ging ter plaatse om wat gegevens over de aangeboden bomen te verzamelen (aantal, bereikbaarheid, een foto ...). Op een jaarlijkse bijeenkomst werd het aanbod dan gematched met de vraag van knotterszijde.

www.goedgeknot.be

Dit intensieve en tijdrovende werkje is nu verleden tijd. Sinds najaar 2022 verloopt alles via het platform www.goedgeknot.be. Op die website kan je heel eenvoudig kandidaten als aanbieder ('Ik heb knotbomen') of als knotter ('Ik wil knotten'). Regionale landschappen en stadlandschappen keuren het knotaanbod of knotvragers goed of af. Het knotaanbod wordt gescreend (zijn de takken bijvoorbeeld groot genoeg?) en als knotter word je enkel aanvaard als je een knotopleiding met succes hebt afgerond. Regionale landschappen en stadlandschappen bieden daartoe nog steeds jaarlijks knotcursussen aan. Na een geslaagde opleiding en registratie op

www.goedgeknot.be ben je onmiddellijk verzekerd voor je activiteit als knotter.

Goedgeknot.be faciliteert ook het contact tussen aanbieders en knotters. Zodra er een match gemaakt is tussen beide, is dat specifieke knotaanbod niet langer beschikbaar op de website.

Meer info

www.goedgeknot.be
Leie en Schelde (streek rond Kortrijk): stadlandschapleieschelde@west-vlaanderen.be
Westhoek: info@rlwesthoek.be
Houtland & Polders (arr. Brugge en Oostende): info@rlhp.be
West-Vlaamse hart (arr. Roeselare en Tielt): westvlaamsehart@west-vlaanderen.be

Landschapsbedrijfsplannen en NPI: een mooi huwelijk!

In West-Vlaanderen zijn vier regionale structuren actief rond landschapszorg en -ontwikkeling: de regionale landschappen Westhoek en Houtland & Polders en de stadlandschappen West-Vlaamse hart en Leie en Schelde. Als landbouwer kan je via hen gebruikmaken van de werkformule van een landschapsbedrijfsplan.

Wat houdt het in?

Met een landschapsbedrijfsplan komen de regionale en stadlandschappen zelf werken uitvoeren op je terreinen. Dat kunnen beplantingswerken zijn, maar ook natuurtechnische graafwerken, zoals bijvoorbeeld poelen.

Het landschapsbedrijfsplan komt tot stand in dialoog met jou als landbouwer. Het moet voldoende ambitieus zijn en een totaalaanpak van het bedrijf inhouden (de zetel én de gronden). Voor meer kleinschalige ambities, ben je helaas op jezelf aangewezen en op de provinciale plantgoedsubsidie (cf. supra). Verder moet het landschapsbedrijfsplan hoofdzakelijk steunen op jouw vrijwillige ambities.

Opgelegde beplantingen in het kader van een vergunningsverlening kunnen het startpunt van de dialoog zijn, maar het totale landschapsbedrijfsplan moet meer omvatten dan dat.

Voor jou als landbouwer is de realisatie van een landschapsbedrijfsplan kosteloos. Alleen als bepaalde elementen uit het plan volgen uit een verplichting (vergunning),

worden die doorgerekend. Deze regeling is geen subsidie, maar een ontzorgende aanpak om dingen gerealiseerd te krijgen.

VLIF-steun voor niet-productieve investeringen (NPI)

Sinds kort is ook de Vlaamse overheid op deze markt gekomen met steunpakketten voor niet-productieve investeringen (NPI). Sinds 1 juli 2021 kan je als actieve landbouwer tot 100% financiële steun ontvangen als je in bepaalde landschapsmaatregelen investeert. NPI maakt deel uit van het VLIF (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds).

Landschapsbedrijfsplan én NPI?

De regionale en stadlandschappen gebruiken NPI ondertussen in de regel ook bij hun landschapsbedrijfsplannen. Als dat mogelijk

is tenminste, want voor een NPI-aanvraag geldt een ondergrens van 1000 euro, maar het verandert toch een aantal dingen.

Hoe werkt het?

1. In dialoog met jou als landbouwer wordt een landschapsbedrijfsplan ontwikkeld.
2. Er wordt nagegaan of delen van het plan financieerbaar zijn via NPI.
3. Als dat zo is, dien jij zelf de aanvraag in via het e-loket.
4. Om je NPI te kunnen vorderen, moet je je kosten bewijzen aan het departement Landbouw en Visserij. De regionale en stadlandschappen factureren daarom de NPI-delen van het landschapsbedrijfsplan. Jij betaalt, en met die factuur kan je je NPI-steun vorderen.

Wat is er anders dan vroeger?

1. De ontzorgende dienstverlening is net dezelfde. Als landbouwer hoef je je niet te bekommeren om de eigenlijke realisatie van het geheel.
2. Op het einde van de rit blijft een landschapsbedrijfsplan kosteloos, maar mogelijk zit daar nu een betaling van jouw kant, en een terugvordering via NPI tussen. Tussen betalen en terugkrijgen zit helaas wat tijd.
3. Vroeger betaalden de regionale en stadlandschappen de landschapsbedrijfsplannen zelf, maar hun middelen waren niet eindeloos. Dankzij NPI is de totale slagkracht om zaken te realiseren een stuk groter geworden.

Meer info

Leie en Schelde (streek rond Kortrijk): stadlandschapleieschelde@west-vlaanderen.be

Westhoek: info@rlwesthoek.be

Houtland & Polders (arr. Brugge en Oostende): info@rlthp.be

West-Vlaamse hart (arr. Roeselare en Tielt): westvlaamsehart@west-vlaanderen.be

“Provinciale subsidie spoorde me aan om integratieplan meteen uit te voeren”

In Westvleteren, op een boogscheut van de Sint-Sixtusabdij, verzorgen Cyriel Capoen en zijn vriendin Els dagelijks zo'n 230 melkkoeien. Ze baten het melkveebedrijf samen met zijn ouders uit. Helemaal mee met zijn tijd is het bedrijf continu in evolutie. Zo breidden de melkveehouders de bestaande stal uit en investeren ze binnenkort in een mestopslaginstallatie. Uitkijkend over het weidse landschap van de Westhoek doen Cyriel en zijn vader dat met veel aandacht voor landschappelijke integratie. De plantgoedsubsidie van de Provincie West-Vlaanderen geeft hen een duwtje in de rug.

Om nieuwe en bestaande bouwvolumes te integreren in het landschap is landschappelijke integratie noodzakelijk. Daarvoor winnen landbouwers advies in bij de landschapsarchitecten van Inagro, zo ook jonge melkveehouder Cyriel Capoen. Twee jaar geleden plantte hij enkele rijen struiken naast zijn sleufsilos. Recent kwam daar een rij struiken bij die het zicht van de burens op de bedrijfsgebouwen moet breken.

Een mooie woon-werkomgeving

Cyriel blikt tevreden terug op de samenwerking met Inagro. “Veel landbouwers staan niet te springen om te investeren in beplanting. Maar ook zonder het verplichte karakter hadden we wellicht groen aangebracht rond het bedrijf”, verduidelijkt hij. “In het begin was ik niet helemaal tevreden over de bomen en de struikjes. Maar nu alles aangeplant is en stilaan groeit, zie ik wel het mooiere geheel.”

Belangrijk voor hem is de functionaliteit van zijn bedrijf. Hij is dan ook erg blij dat de landschapsarchitecten rekening hielden met de bedrijfstechnische aspecten van het landbouwbedrijf. Zo staan er geen bomen die de verluchting in de melkveestal zouden belemmeren. Daarnaast wil hij dat het landbouwbedrijf een mooie woon-werkomgeving is voor zijn gezin, én dat zijn burens niet enkel op beton moeten kijken.

Een toegankelijke subsidie

Voor de realisatie van zijn aanplant maakte Cyriel gebruik van de provinciale plantgoedsubsidie. Met vaste bedragen per boom en struik biedt de subsidie voor de aankoop van plantgoed bij een West-Vlaamse kweker een duwtje in de rug aan landbouwers die graag zelf hun beplantingsplan uitvoeren. “Ik las over die subsidie in de nieuwsbrief van Inagro. Het is goed dat ze er is, want anders hadden we

die beplanting misschien nog niet meteen uitgevoerd”, vertelt Cyriel eerlijk. Uit de soortenlijst die Inagro voorlegde, koos Cyriel samen met zijn vader de struiksoorten die het best aarden in natte grond, waarna ze hun plantgoed aankochten bij een lokale kweker in Reningelst. “Ik vind het vooral belangrijk dat het streekeigen groen is én dat de beplanting ook aangepast is aan de grondsoort. Dankzij de provinciale plantgoedsubsidie was het plantgoed bijna gratis. En dat we een lokale kweker steunden, was een mooi pluspunt”, gaat hij verder.

En wat in de toekomst?

Ook voor de beplanting bij zijn toekomstige bouwplannen wint Cyriel advies in bij Inagro. “Als de provinciale subsidie in de toekomst blijft bestaan, maken we er zeker nog eens gebruik van”, klinkt het beslist.

Meer info

remi.vanhee@inagro.be

051 27 33 95

www.inagro.be/plantgoedsubsidie

Eerste oproep Airkoe mocht er wezen!

In het voorjaar van 2022 kregen ruim 2000 landbouwers (alle actieve landbouwers van 12 West-Vlaamse gemeenten) een vriendelijke brief in de bus, vanwege het provinciebestuur en hun stad/gemeente. De brief bevatte het aanbod om deel te nemen aan de 'airkoe'-campagne. Die campagne vertrekt van de idee dat bomen in weiden (die benut worden voor weidegang), eigenlijk alleen maar een goed idee zijn. Ze zijn mooi in het landschap, goed voor de biodiversiteit en last but not least, dankzij de schaduw die ze werpen ook een verademing voor dieren op hete zomerdagen. Want in tijden van hitte en verdroging zijn bomen in de weide meer dan welkom voor het vee. Ze vormen als het ware de 'airconditioning' in de weide.

Waarom maar 12 gemeenten?

De campagne maakt deel uit van een PDPO-project, waarbij 12 gemeenten heel wat ondersteuning krijgen m.b.t. hun bomenbeleid: ondersteuning rond hun eigen bomenpatrimonium, maar ook ondersteuning om bomen in de kijker te zetten bij een aantal doelgroepen. Landbouwers zijn zo'n doelgroep.

Het effect?

In totaal reageerden ruim 70 landbouwers, die bijna 450 bomen 'bestelden'. Dat lijkt niet gigantisch veel, maar anderzijds komt ook maar een deel van alle aangeschreven landbouwers in de scoop van de actie (niet iedereen heeft dieren, niet iedereen heeft weiden). Vanuit dat oogpunt konden we dit alleen maar een mooi resultaat vinden!

Welke bomen?

Bestellers konden kiezen uit 10 boomsoorten: Winterlinde, Gewone walnoot, Tamme kastanje, Canadapopulier cv. marilandica, Canadapopulier cv. serotina, Zwarte els, Zomereik, Zoete kers, Haagbeuk en

Fladderiep. Iedere soort kreeg op de webstek rond de campagne een kleine steekkaart mee, met wat gegevens over de standplaatsvoorkeuren per boom, hoe groot ze worden, ... Zo kon iedereen voor zichzelf een onderbouwde keuze maken.

De realisatie?

Alle bestelde bomen gaan de grond in het plantseizoen '22-'23. Iedere boom krijgt ook een aangepaste boomkooi in palen en latten, die qua stevigheid en omvang is aangepast aan de dieren die in de weide huizen. Er zijn kooien van het type 'paarden', van het type 'koeien' en van het type 'schapen'.

Komt er nog zo'n campagne?

Normaliter wél! Vanaf 2023 gaan we een nieuwe set overeenkomsten aan met gemeenten, ter ondersteuning van hun bomenbeleid, en als kader voor ondermeer de airkoe campagne. Hoe kom je zoiets te weten? Heel simpel! Net zoals bij de eerste lichting van 12 gemeenten mogen

de landbouwers van nieuwe gemeenten zich ook verwachten aan een persoonlijk schrijven in de bus, met een uitnodiging tot deelname! Ten vroegste in het voorjaar van 2023, mogelijk ook in 2024 of '25 pas. Hopelijk is jouw stad of gemeente erbij.

Meer ambities dan enkel schaduwbomen?

Stadlandschappen en regionale landschappen hebben naast de Airkoe-campagne ook algemene en bijna provinciebrede mogelijkheden om landbouwers met beplantingsambities te helpen. Lees daarover meer in het hogere artikel over landschapsbedrijfsplannen en NPI.

Meer info

Wil je meer weten over nieuwe geplande Airkoe-oproepen? Mail dan naar:

Leie en Schelde (streek rond Kortrijk):

stadlandschapleieschelde@west-vlaanderen.be

Westhoek: info@rlwesthoek.be

Houtland & Polders (arr. Brugge en Oostende): info@rlhp.be

West-Vlaamse hart (arr. Roeselare en Tielt): westvlaamsehart@west-vlaanderen.be

'Boer zkt Bank': Poperinge zet voedselproductie landbouwers in de kijker

Poperinge lanceerde in mei 2022 'Boer zkt Bank'. Zes verrassende landbouwbedrijven vertellen in seizoensfilmpjes over hun activiteiten, hun passie voor de stiel en hun liefde voor de job. Een fietstocht van een veertigtal kilometer verbindt de zes bedrijven. Terwijl recreanten even uitrusten op een bank voor het landbouwbedrijf ontdekken ze de filmpjes via QR-codes.

Wie kan de passant beter helpen begrijpen wat hij ziet dan de landbouwer zelf? Vanuit dat idee werkte de stad Poperinge aan een fietsroute van veertig kilometer die zes inspirerende landbouwbedrijven verbindt. Op rustplekken met banken vlak bij de bedrijven leren recreanten heel wat bij over groenten, koeien, kiwibessen, hop, pootaardappelen en ijsjes. De suggestiefietsroute kan ook in twee kleinere afstanden opgesplitst worden.

Seizoensgebonden activiteiten in de kijker

Op elke bank kleef een QR-code. Door die te scannen krijgen de recreanten een filmpje te zien waarin de landbouwers vertellen over hun activiteiten tijdens de vier seizoenen en hun passie voor de stiel. Borden bij de banken geven meer informatie over de bedrijven. Zo leren de passanten op een leuke manier bij over het landbouwland, nieuwe of onbekende teelten, grote installaties, seizoensgebonden voeding, de korte keten, nieuwe werkwijzen ... Wie wil, kan zichzelf onderweg verwennen

Gewapend met uitleg en spelmateriaal leggen ze de route af. Onderweg helpen ze de boer. Spelenderwijs leren de kinderen heel wat bij over hedendaagse landbouw, bijvoorbeeld hoe landbouwers omgaan met uitdagingen als een gezonde bodem, plagen, voldoende water en dierenwelzijn.

Wie alle opdrachten uitvoert en stempels verzamelt, wordt net als onze landbouwers een echte landbouwheld en krijgt een leuke verrassing als beloning. Leerkrachten die graag in de klas rond de diverse landbouwthema's werken, vinden heel wat lessuggesties op www.poperinge.be/boer-zkt-bank-voor-leerkrachten.

Ook zin gekregen?

Spring op je fiets, scan de codes en bekijk de filmpjes! Geniet onderweg ook van de rust en schoonheid langs de Poperingse fietswegen. Plannetjes liggen klaar bij Toerisme Poperinge of je kan ze downloaden via www.poperinge.be/boerzktbank.

Meer info

Elien Rosseel
boerzktbank@poperinge.be

met een picknickmand. Goeste (Poperinge) en De Groenselpoorte (Reningelst) voorzien de fietsers na reservatie graag van een goedgevulde picknick vol krachtvoer.

Landbouwhelden gezocht

Gezinnen met kinderen kunnen bij Toerisme Poperinge een heldenzakje ophalen.

Boek winst met een betere workflow

Landbouwverbreding verplicht boeren om zich als een manager te gedragen. Het werk innovatief organiseren, interne processen aanpassen en verspilling elimineren leidt tot een efficiëntere organisatie van de productie en verkoop. 2,5 jaar lang begeleiden Inagro en POM West-Vlaanderen 45 kleinschalige voedingsproducenten om hun marktpositie te verstevigen. De opgedane kennis verzamelden ze in beknopte fiches, handige rekenbladen en inspirerende filmpjes.

Via bedrijfsscans en thematische workshopreeksen leerden Inagro en POM West-Vlaanderen de deelnemers hoe ze door processen te stroomlijnen hun rendement kunnen verhogen.

De toolbox die daaruit voortvloeide, helpt ook jou om keuzes voortaan doordacht te maken. De fiches, checklists en rekenbladen tonen hoe je verspillingen identificeert en elimineert, orde schept op de werkplek, samenwerking in je bedrijf verbetert en de productie innovatief organiseert. Zo kan je met kleine ingrepen grote winst boeken. Je maakt het werk aangenamer en bezorgt je bedrijf een efficiënte, kwaliteitsvolle uitstraling. Zonder veel kosten.

Tijd besparen met kleine ingrepen

Zuivelbedrijf Hoeve Zuid-Bellegoed en biologisch landbouwbedrijf 't Goed ter Heule lieten zich begeleiden. Om hun processen zo efficiënt mogelijk aan te sturen voerden ze enkele aanpassingen door.

“Dankzij de tips uit het project hebben we heel wat gerealiseerd”, getuigt Nancy van Zuid-Bellegoed. “Vroeger paste al ons materiaal voor de verwerking en de winkel in één opbergruimte. Door de groei van onze hoevewinkel namen we er een bergruimte bij, maar daar stond alles door elkaar. Zoeken naar materiaal leidde tot tijdverlies. Via een workshopreeks hebben we beide bergruimtes herschikt en opgesplitst om de looplijnen te verkorten.”

Ook Justine van 't Goed ter Heule plukt de vruchten van het project. “Bij de verbouwing van ons pand zetten we sterk in op efficiëntie”, zegt ze. “Vroeger was de winkel opzetten een enorm werk omdat we alle producten uit de loods of een aparte koelcel moesten halen. In onze nieuwe winkel blijft alles gekoeld in de frigo zitten. Wij vullen van daaruit aan, terwijl de klanten hun producten via de frigodeuren nemen. Dat bespaart veel tijd.”

“We zien het werk letterlijk verminderen”

Voor kleinschalige familiebedrijven lijkt een grondige planning misschien bijkomstig. Toch kan je met kleine ingrepen de samenwerking verbeteren. Zo werkte Zuid-Bellegoed een planningsbord uit. “Wij hebben weinig plaats in onze productieafdeling. Met zelfklevende whiteboardfolie toerden we een overzichtelijke planning op onze diepvriesdeuren. Met magnetische strips visualiseren we de taken per dag voor de hele week. Als een personeelslid een taak heeft afgewerkt, verwijdert

hij die strip. Zo zien we het werk letterlijk verminderen.”

Justine voerde een formeel overlegmoment met haar personeel in. “Vroeger bespraken we de planning tussendoor”, getuigt ze. “Nu krijgen onze medewerkers meer verantwoordelijkheden, die we wekelijks bespreken rond een whiteboard. Zij bepalen bijvoorbeeld wat wanneer geoogst moet worden.”

Meer info?

Bekijk de toolbox op www.inagro.be/workflow.

evelien.lambrecht@inagro.be

051 14 03 49

colofon

Verantwoordelijke uitgever

Peter Norro
Provinciehuis Boeverbos
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries

Eindredactie

Elise Degroote, Bart Verhaeghen,
Wouter Vuylsteke en Mia Verstraete

Fotografie

Beeldmagie, Reinout Ghijs, Westtoer,
AF Fotografie, Marc Wallican,
Inagro en Provincie West-Vlaanderen

Cartoons

Steflaan Provijn

Lay-out en druk

S&O - sectie Digitaal Design & Productie,
Provincie West-Vlaanderen

Deze uitgave is een gezamenlijk initiatief van de Provincie West-Vlaanderen, Inagro en VLM. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in enige vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Provincie West-Vlaanderen verwerkt uw gegevens conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

U krijgt deze nieuwsbrief in het kader van onze werking als overheid. Heeft u vragen over deze verwerking of wenst u deze nieuwsbrief niet meer te ontvangen, dan laat u dit best weten via dpof@west-vlaanderen.be of via de algemene contactgegevens die u vindt op onze website (www.west-vlaanderen.be) waar u ook onze privacyverklaring kan nalezen.